

قصص قرآن

قصص قرآن، داستان‌های عبرت آموز قرآنی از سرگذشت واقعی نیکان و پلیدان را می‌گویند.

فهرست مندرجات

- ۱ - تعریف
- ۲ - وجه تسمیه
- ۳ - اقسام قصه‌های قرآن
- ۴ - مزایای تبلیغ بر اسلین داستان گویی
 - ۴.۱ - تاثیر غیر مستقیم
 - ۴.۲ - دوام و ماندگاری تاثیر
 - ۴.۳ - الگو سازی
 - ۴.۴ - افاده نفع عام و فراگیری
- ۵ - عناوین مرتبط
- ۶ - پانویس
- ۷ - منبع

تعریف

قصص (بفتح قاف و صداد) به معنای سرگذشت و تعقیب و نقل قصه است که در شکل **مصدر** و **اسم** هر دو آمده است. برخی آن را مفرد دانسته‌اند: مانند **طیر سی** در **مجمع البیان** که ذیل "آیه ۶۲ **سوره بقره**" گفته: قصص بمعنی قصه و سرگذشت است و در ذیل "آیه ۱۱۱ **سوره یوسف**" گفته: قصص خبری است که بعضی پشت سر بعضی باشد از اخبار گذشتگان. اما برخی آن را جمع دانسته‌اند: مانند **راغب** که در **مفردات** گوید: القص به معنای دنبال کردن و تتبع اثر است؛ و قصص اخباری است پی جوئی و پیروی شده. وی همچنین قصاص را از همین **لغت** به معنای پی جوئی دم و **خون خواهی** و "قص" را به معنای اخبار پیگیری شده می‌داند.

وجه تسمیه

بدین سن، سرگذشت را از آن روی قصص و قصه گویند که گوینده آنرا تعقیب می‌کند و در دنبال آنست. در **قرآن** آمده است:
"فلما جاءه و قص علیه القصص قال لا تخف نجوت من القوم الظالمین"

[۱] **قصص/سوره ۲۸، آیه ۲۵.**

؛ چون **موسی** پیش **شعیب** آمد و سرگذشت خویش را **حکایت** کرد گفت نترس از قوم ستمکار نجلت یافتی. و نیز آمده: "نحن نقص عليك احسن القصص"

[۲] **یوسف/سوره ۱۲، آیه ۳.**

. بعضی قصص را در آیه **مصدر** گرفته و برخی گفته‌اند اسم بودنش بهتر است؛ یعنی ما بهترین سرگذشت را برای تو حکایت می‌کنیم.

در قرآن کریم از راه‌های متعددی برای **هدایت** بشر استفاده گردیده که **داستان‌های قرآنی** یکی از آن روش هاست، قصص قرآن از نمونه‌های **اعجاز قرآن** کریم است؛ زیرا داستان سرایی از زمان‌های بسیار قدیم در میان انسان‌ها رایج بوده و آدمی پیوسته شیفته شنیدن و خواندن داستان بوده است و چون داستان نکلت آموزشی را به نحو غیر مستقیم بیان می‌دارد، از لحاظ روانشناسی تریبیتی، از مهمترین و موثرترین انواع آموزش به حساب می‌آید.

از این روی، در **کتاب‌های آسمانی**، به ویژه قرآن به قصه و استفاده از آن برای ابلاغ پیام و **اتمام حجت** توجه شده است؛ زیرا قصه و داستان گویی یکی از مهمترین ابزار کتب‌های آسمانی برای **انذار** و **تنبییر** است.

اقسام قصه‌های قرآن

قصه‌های قرآن سه گونه‌اند:

۱. **قصص انبیا**؛
۲. قصص دوران **پیامبر** صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم؛

مزایای تبلیغ بر اسس داستان گویی

مزایایی برای شیوه **تبلیغ** بر اسس داستان گویی شمرده شده از جمله:

← تاثیر غیر مستقیم

همانگونه که اشاره شد، امروزه در **روانشناسی** نیز ثابت گردیده که **نصیحت** غیر مستقیم اثرش بیش از **پند** و اندرزهای مستقیم است. از این روی، اگر اشتباهات شخصی به گونه غیر مستقیم به او فهمانده شود، بدون **شک** اثرش بسیار بیش تر از بیان مستقیم آن‌ها می‌باشد، هنر **قصه نویسی** و **داستان گویی** نیز همین مزیت را دارا می‌باشد و با **تشویق** یا **تنبیه** قهرمانان و بکاران داستان بطور غیر مستقیم خواننده را به خوبی‌ها دعوت کرده و از بدی‌ها، متنفر می‌سازد.

← دوام و ماندگاری تاثیر

از مزایای دیگر بکارگیری داستان به عنوان ابزار کمک آموزشی این است که در به یاد ماندن طولانی مدت مطالب یادگیری شده در **ذهن** مخاطبان نقش موثری ایفا می‌کند؛ چرا که ثابت شده مطالبی که در قالب داستان در زمان **کودکی** شنیده شده‌اند و یا در طول حیات **انسان** به آنان تعلیم داده شده‌اند، بیش تر از مطالب علمی و فلسفی و پند و اندرزهایی که بدون استفاده از داستان به انسان تعلیم داده می‌شود، در آذهن جای می‌گیرد.

← الگو سازی

از مزایای دیگر قصه‌ها، نشان دادن الگوها و قهرمان هاست؛ زیرا همچنان که ثابت گردیده، انسان‌ها به طور خودآگاه یا ناخودآگاه گرایش به قهرمانان دارند و سعی می‌کنند همیشه از آن‌ها برای خود در زندگی شان الگویی مناسب ساخته و حرکت و افکار خود را مطابق افکار، اعمال و رفتار آنان تنظیم نمایند. تا جایی که وقتی انسانی نمی‌تواند الگوی مناسب و دلخواه خود را پیدا کند، به ناچار به الگوهای پست و بی ارزش رو می‌آورد، و چون عمل قهرمان سازی در قصه‌ها بیش تر امکان پذیر است در اکثر داستان‌ها وجود قهرمان چه خوب و چه بد نقش اصلی را ایفا می‌کند.

← افاده نفع عام و فراگیر

داستان برای همه افراد جامعه مفید است برخلاف دلیل‌های عقلی و مطالب علمی که تنها مورد استفاده افراد خاصی قرار می‌گیرد. **قرآن مجید** نیز به عنوان یک کتب **هدایت**، که از هر راه مفیدی برای **کمال** و **هدایت انسان** استفاده می‌کند از ابزار قصه با نظر به ویژگی‌های یاد شده، غافل نبوده و توجه ویژه‌ای به این روش تربیتی نموده، فلذا با بیان قصه‌های گذشتگان به این امر مهم در عرصه هدایت توجه کرده و **معارف** و آموزه‌های الهی خود را با داستان برای عموم **نیلن** بیان نموده است.

[۳] ابو زهره، محمد، ۱۸۹۸-۱۹۷۴م، معجزه بزرگ، پژوهشی در علوم قرآن، ص(۱۹۷-۲۷۱).

[۴] خر مشاهی، بهاء الدین، ۱۳۲۴ -، قرآن پژوهی (هفتادبخت و تحقیق قرآنی)، ص(۵۲-۵۵).

[۵] حکیم، محمد باقر، ۱۳۱۸-۱۳۸۲، علوم قرآن، ص(۳۵۳-۴۳۶).

[۶] قرشی بنابی، علی اکبر، ۱۳۰۷ -، قاموس قرآن، ج ۶، ص ۱۱.

عناوین مرتبط

حکمت قصص قرآن؛ **خصایص قصص قرآن**.

پانویس

۱. [↑](#) **قصص/سوره ۲۸، آیه ۲۵.**

۲. [↑](#) **یوسف/سوره ۱۲، آیه ۳.**

۳. [↑](#) ابو زهره، محمد، ۱۸۹۸-۱۹۷۴م، معجزه بزرگ، پژوهشی در علوم قرآن، ص(۱۹۷-۲۷۱).

۴. [↑](#) خر مشاهی، بهاء الدین، ۱۳۲۴ -، قرآن پژوهی (هفتادبخت و تحقیق قرآنی)، ص(۵۲-۵۵).

۵. [↑](#) **حکیم، محمد باقر، ۱۳۱۸-۱۳۸۲، علوم قرآن، ص(۳۵۳-۴۳۶).**

۶. [↑](#) قرشی بنابی، علی اکبر، ۱۳۰۷ -، قاموس قرآن، ج ۶، ص ۱۱.

